

Dr. Horváth László (1923–2022)

DR. HORVÁTH LÁSZLÓ 1923.06.13-án Földeákon kisiparos családban született két testvérével. Itt végezte el a négyosztályos elemi iskolát, majd Makón, nyolcosztályos gimnáziumban érettségizett. Egyetemünkön 1941-ben kezdte meg tanulmányait. Kiskunhalason hunyt el, 2022.06.03.-án.

Fordulatokban gazdag életében kiemelkedő szerepet kapott az 1956-os Forradalom és Szabadságharc, amelynek cselekvő részese és elszenvedője is volt. Pályáját, személyiségét élethűen mutatja be Horváth László kollégánk 2006-ban, a Forradalom és Szabadságharc 50. évfordulója alkalmával összeállított Korrajza:

„Négy rendszert éltem át és egy hatalmas világháborút. Megtapasztaltam, hogy mit jelentett a különböző korokban szerepelni, életben maradni, hogyan kellett megszenvedni, és áldozatot hozni a mindennapi életről. Ezt azért is tartom fontosnak, mert a háborúhoz, a fasizmushoz, a bolsevizmushoz képest bizony megbecsülendő még a mostani szabadságunk, és megbecsülendők mostani lehetőségeink is. Most, mintha megint – ugyan finomabb, rafináltabb eszközökkel, "békés" úton – fölbukkant volna az a stílus, amely szerint, majd megmondják nekünk, hogyan kell jólérezni magunkat.

A "megmondás" – bármely diktatúra gyakorolta – vezetett, vezethetett olyan riasztó, személyesen is átélt borzalmakhoz és hétköznapi hősiességekhez, mint a nyilas karhatalmisták dunaparti tömegmészárlása, zsidók bűntudása, egyetemistaként az éhezés, a rettegés, a bevonulás SAS-behívóval, a kitelepítés az egyetemi zászlóaljjal, annak megélése, hogy mindössze nyolcan – hetvennégyből nyolcan – tértünk vissza, az együtt utazás-menetelés a koncentrációs táborok túlélőivel, hazatérve "nyugatos" minősítéssel élni, éveket várni, hogy selejt emberek "minősítsenek", 5 év késéssel diplomát kaphassak, s közben életben maradni, s életben tartani a reményt. Állatorvosként a Titó-féle láncoskutya-korszakban egy szerb nemzetiségű faluban megélni a falu 90%-ának kitelepítését, majd átélni a legszemélyesebb magánügyembe való beavatkozást, hogy kit választhatok társul. És, mert egy szerb leányt vettem feleségül, büntető helyekre kerülni állatorvosként, s ezért is büntetést, állásvesztést elszenvedni.

Át kellett élnem a mai hírhedt III/III-as ügynöknek megfelelő beszerzési kísérletet arra, hogy a listán megadott parasztokról terhelő adatokkal szolgáljak, átélni azt, ahogy ezeket a derék embereket sunyi, aljas módon tönkretették. Meg kellett vívni a harcot magammal is, hogy ember, s eskümhöz híven állatorvos maradjak ilyen körülmények között is, vagy teljesítsem a párt parancsát. Feleségemmel együtt úgy döntöttünk, emberek maradunk.

Át kellett élnem azt is, mi jár annak, aki ember akar maradni, ezért aljas emberek vádaskodásaival szemben védekezni, az emberként viselkedésért a léprecsalást átélni, következményként átélni az AVH-s kihallgatásokat, átélni egy kiváló ember, testi-lelki jóbarátom, sporttársam „eltűnését”, majd hazakerülését ronccsá verve, megvakítva, s néhány napon belül halálát, csupán azért, mert francia fogságba esett bátyjától, „nyugatról”, levelet kapott.

Nagy léptékben földidézve, ilyen előzmények után érkezett el számomra 56.

Én egy vidéki szürettről tértem haza, október 24-én. A falu főutcája tömve volt akkor már az emberekkel, megállították az autót, kiszedtek az autóból becsavartak jobbról-balról nemzeti zászlóval és egy pillanat alatt fölvittek a tanácsháza erkélyére, és ott szólnom kellett. Mondandómnak az volt a lényege, amit akkor szívből kívántunk, hogy oroszok haza, szabadság, egyenlőség, testvériség. Ezt követően megalakult a forradalmi bizottság, annak az elnökévé választottak. Fogadalmat tettünk, hogy nem lehetünk igazságtalanok és szubjektív módon nem vonhatunk felelősségre embereket. Bízunk az igazságszolgáltatásra, hogy kit tartanak bűnösnek és kit nem, továbbá, hogy fegyvert nem engedünk a faluba hozni és nem fogadunk semmiféle fegyveres csapatot. Olyan hét következett be, amit az életben nem lehet elfelejteni. Felszabadult, ragyogó arcú emberek, magára talált a nemzet, olyan volt, mint egy igazi brazil karnevál. Az emberek sétáltak, nem mentek haza, éjjel-nappal az utcán voltak. Aztán az oroszok bejöttek és akkor vége lett mindennek.

Még '56 végén reménykedtem, hogy nem lesz megtorlás, mert kádár elvtárs az első fehér könyvében, amit kiadott rögtön október 23-a után, még jogosnak ismerte el a forradalmat, nem ellenforradalomról beszélt akkor még, hanem forradalomról, és megígérte, hogy teljesen más formában fogják berendezni az államot.

Az év végén a minősítés már ellenforradalom volt. 1957. január közepén Szegedről hazafelé menet – mint utólag megtudtam, országos körözést adtak ki ellenem – az út közepén föl tartottak, kiszedtek az autóból és a szegedi rendőrségre kerültem. Az autót, a leadás előtt álló 50 db hízómat és a bespájkolt takarmányt soha többet nem láttam.

Szegedről Budapestre kerültem a gyűjtőfogházba, onnan pedig a kistarcsai internálótáborba. Eltelt egy pár hónap és sikerült szereznem egy grafiteruza-belet, meg kevés WC-papírt és arra írtam egy panaszt, amit a legfelsőbb ügyésznek megcímeztem, majd, amikor a konyhába beosztottak krumplit pucolni, loptam egy egész krumplit, kettévágtam beletettem ezt a papírt, összekötöttem, és amikor sétáltunk, akkor kidobtam az internáltak kerítésén a közút felé. Ez a rabtársak segítségével sikerült, akik tudták előre, hogy mi a szándékom és a csoportnak tőlem távolabbi eső végén műbalhét csináltak, mire az örök odaszaladtak. Néhány nap múlva hívatnak az internáló tábor parancsnokához. Ott áll három civil és kezdenek faggatni, hogyan juttattam ki a panaszt, ki segített, kik a cinkosaim. Persze, nem mondtam el. Végül közölték, hogy kivizsgáltatta a legfőbb ügyész elvtárs az általam leírt panaszokat,

valóban nem igazak azok a vádak, amik alapján internáltak, s a kezembe adták a szabaduló levelet, azzal, hogy jelentkezsem a munkahelyemen, jelentkezsem a járási párttitkárnál, vegyem fel a munkát és dolgozzak, nem lesz semmi bajom.

Akkor éjjel átbeszéltük az éjszakát az édesanyámmal meg a lánytestvéremmel, mert a bírósági fogalmazó Öcsém szintén internálva volt, Tökölön, ugyanilyen okból. Másnap kilenc órakor bent voltam a makói járási párttitkárnál, délután ötkor kidobtak azzal, hogy nem kíván a párttitkár elvtárs velem találkozni. Elkesezve mentem haza, nem tudtam, hogy mitévő legyek. Éjszaka megoldódott a dolog, mert éjjel arra ébredtem föl, hogy valami hideg van az oldalamban, s amikor kinyitottam a szemem akkor egy pufajkás őr állt mellettem egy géppisztolyt nyomva az oldalamba. Az Édesanyám ájultan az egyik sarokban, az Édesapámat pedig a másik sarokban őrizte szintén egy pufajkás. Visszavittek a makói rendőrségre, ott elvették tőlem a legfőbb ügyésznek a szabadítólevelét, ott előttem összetépték azzal, hogy a legfőbb ügyész Budapesten parancsol, ők pedig itt. És elvittek Tökölre.

A Népköztársaság megdöntésére irányuló szervezkedés vezetésével vádoltak, aminek a büntetési tétele halál. A cellában, amelyikben nyolcan voltunk, a tárgyalásom előtt 8 nappal megjelent az a makói ügyész, aki elvitetett. Kezet fogott velem, hogy van Doktor úr, köszönöm jól, mondtam, mire Ő: nyolc napja van. Következő nap megint jött, Doktor úr hogy van, hét napja van, elkészült a legrosszabbra? S ez így ment tovább, a tárgyalásig.

A tárgyaláson a vád megdőlt, tizennégy vádlótanú volt, ebből tizenhárom elismerte azt, hogy kényszer alatt vallottak. Úgy, hogy a bíró háromszor is ki akarta üríttetni a termet, mert tombolt a közönség a tanúk ellen, és maga a bíró úgy fogalmazott, hogy a vádlott helyett Önöknek kellene itt ülni.

A lényeg, hogy szabadlábba kerültem, de, ahogy kiléptem a Csillag börtön ajtaján, már az ajtóban rendőri felügyelet alá helyeztek.

Olyan szerencsém volt, hogy a szabadlábba helyezésem után meg akartam keresni ezt a bírót, s pár évvel később sikerült is megtudnom a nevét, címét, s elmehettem megköszönni az emberségét. Elmondta az idős bíró, hogy fiam, nagyon nagy szerencséje volt, mert a maga tárgyalása előtt egy és fél évvel én még szemet lapátoltam a Szeged Újvárosi Állomáson, megbízhatatlan voltam és elküldtek a bíróságtól, majd rehabilitáltak, és így jutott hozzám a tárgyalása.

Harminc éves voltam.

Végigjártam az egész országot, és sehol nem kaptam még csak fizikai munkát sem. S akkor egy ismerősöm említette nekem, hogy Kiskunhalason van egy REYLE GÉZA nevű tanácselnök, próbálkozzak meg, hátha

tud segíteni. Aztán eljöttem ismeretlenként a REYLÉ-
hez, átadtam neki a bírósági ítéletemet és Ő minden
kérdés nélkül adott nekem egy segédmunkási állást
a városnak a vágóhídján, ahol segédmunkás voltam,
söpörgettem és szedtem össze a hulladékokat, de már
dolgozhattam.

Egy jó fél év után egyszer csak kért egy nyilatkoza-
tot tőlem a REYLE GÉZA azzal, hogy betartom a játék-
szabályokat, nem vagyok a rendszernek ellensége, és
hát együtt kívánok működni a tanáccsal. Kiderült, hogy
akkor megüresedett egy állatorvosi állás Halason és
keresztülvitte a bizottságnál, hogy ezt megkapjam.
Aztán ismét szerencsém volt, mert a Mezőgazdasági
Osztály vezetője TÓTH BALÁZS volt, aki fölkarolt, a kez-
detben igen sűrűn jött politikai támadásoktól meg-
védett, mert megint makacs voltam, nem mentem el
foxi-maxi egyetemre, soha nem köszöntem "Szabad-
sággal", ami a szabványköszönés volt. Nem gázsulál-
tam, és kezdetben gyakran kaptam emiatt támadást.
TÓTH BALÁZS segített és keresztül tudta vinni, hogy
1967-ben a munkám elismeréseképpen városi vezető
főállatorvossá neveztek ki anélkül, hogy párttag lettem
volna.

Aztán 1990-ben jött a rendszerváltás. Parlamenti
képviselőjelöltje voltam a Független Kisgazdapártnak,
és igen magas támogatottsággal egyéni képviselőként
a Parlamentbe kerültem.

A Nemzetbiztonsági Bizottságnak a titkára lettem,
majd az alelnöke. Ez rossz is volt nekem, mert amikor
bementem a Parlamentbe, akkor végig tudtam volna
mutogatni, hogy kik voltak besúgók. 34 ilyen beszer-
zett ember volt az első Országgyűlésben, aki szolgálá-
tot tett a kommunista rendszernek.

Aztán át kellett élnem a Kisgazdapárt Torgyán-kor-
szakát, a Kisgazdapárt tönkretételét, a kirúgásomat a
Pártból. Kísérteties volt a hasonlóság az 50-es évek
módszeréhez. Mondvacsinált okokkal TORGYÁN meg
akarta buktatni az Antall-kormányt is. Mi 36-an bent
maradtunk a kormánykoalícióban, mert ezt vállaltuk, s
végig kitartottunk az Antall-kormány mellett. Ennek a
csoportnak a vezetője lettem, de a pártegységet nem
sikerült már létrehozni.

1956 októbere végülis – a család mellett – az éle-
tem értelmét adta. A sorsnak csak köszönni tudom,
hogy most tetteimmel elszámolhatok. Emberközelben
tudtam maradni, sorstársaim között kiváló emberek-
kel ismerkedhettem meg. Jólesik most is, hogy ami-
kor találkozom az emberekkel, fölcsillanó szemmel, jó
ismerősként üdvözölnek. Ez az igazi elismerés, ezzel
lettem én is kiskunhalasi, és ez az, amiért érdemes
volt így élni.

Mindezt nem életrajzomként, hanem korrajzként
szántam."

Ez HORVÁTH LÁSZLÓ 1956 ötvenedik évfordulója kap-
csán 2006-ban készült önvallomása életéről, amelyet
az alábbiakkal egészítünk ki:

Már az ostrom alatt, albérletben élő hallgatóként is
megnyilvánult szociális érzékenységét megtartotta
a Rákosi-időkben is, amikor a vidéki gazdálkodókat is
éhezésre kényszerítette a rendszer. A körzeti állator-
vosként a segítség szándékával a nehézsorsúak érdeké-
ben elkövetett – mondhatni nemegyszer „rózsasándori
stiklik" – följelentéssel és ÁVH-letartóztatással vég-
ződtek, amiből – a helyi csapat tehetséges futballistá-
jaként – a szurkolók, s a csapat a hatalommal egyéb-
ként együttműködő „szponzorai" szabadították ki, s
értek el számára egy időre enyhe büntetést.

1990-ben a reformpárti oktatók és hallgatók Egyete-
münk Auláját megtöltő gyűlést szerveztek más egye-
temek, politikusok részvételével. A gyűlés végeztével
odajött hozzám egy általam addig nem ismert javako-
rabeli kolléga azzal, hogy „HORVÁTH LÁSZLÓ vagyok, én
veled, veletek értek egyet". És attól kezdve korát meg-
hazudtoló friss szemlélettel, szellemmel, lendülettel
támogatta egy korszerű állategészségügyi szervezet
és egy valódi rendszerváltozás (mert nem ragadtunk le
csak a hivatásunknál), ügyét, az akkori 13 állatorvos-ké-
pesítésű országgyűlési képviselő között korelnökként is
a legfiatalosabb szemlélettel. Nem rajta múlt néhány
szervezeti reformunk kudarca.

Ugyanakkor Egyetemünk reformjának, Üllő, Dóra
major Egyetemhez csatolásának is eredményes lobb-
istája volt.

1996-tól a MÁOK Bács-Kiskun Megyei Szervezet tit-
kára, majd alelnöke, motorja, nélkülözhetetlen szemé-
lyisége.

Támogatója és aktív résztvevője volt az 1977-ben kez-
deményezett és megszervezett Magyar Állatorvosok I.
Világtalálkozójának, az ekkor alakult Magyar Állatorvo-
sok Világszervezetének pedig alapító és életében aktív
tagja.

1998-tól Kiskunhalason önkormányzati képviselővé
választják.

2003-ban, 80 évesen, megalakítja és első elnöke lesz
Kiskunhalason az Állatvédő és Természetbarát Egyesü-
letnek.

2011-ben Tolnay Sándor-díjat, 2013-ban Mócsy
János-díjat, 2020-ban Gránit Diplomát kapott.

Élete példát mutat emberségből, kollegialitásból,
segítőkészségből, kitartásból, a köz, a nemzet szolgálá-
latából.

Kedves Laci, köszönöm megtisztelő és felejthetetlen
barátságodat, nyugodjál békében!

dr. Szieberth István